

Затверджено  
наказом Міністерства освіти і науки  
України  
від 12.08.2015 № 871

**Програма  
проведення педагогічного експерименту щодо методичної підготовки  
майбутніх учителів англійської мови за інноваційною типовою програмою  
на 2015-2019 роки**

**Тема експерименту:** Експериментальна перевірка моделі методичної підготовки майбутніх вчителів англійської мови та початкових класів (зі спеціалізацією англійська мова) (далі – вчителів англійської мови) за інноваційною типовою програмою.

**Об'єкт експерименту:** система підготовки фахівців за бакалаврським рівнем вищої освіти напряму підготовки 6.020302 «Філологія»\* (англійська мова) у педагогічних і класичних університетах та за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста спеціальності 5.01010201 «Початкова освіта» (зі спеціалізацією англійська мова) у педагогічних коледжах.

**Мета експерименту:** провести апробацію нової моделі «наскрізної» методичної підготовки майбутніх вчителів англійської мови бакалаврського рівня вищої освіти та вчителів початкових класів (зі спеціалізацією англійська мова) освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за інноваційною типовою програмою.

**Предмет експерименту:** методи, форми і засоби методичної підготовки майбутніх вчителів англійської мови у педагогічних і класичних університетах та у педагогічних коледжах.

**Робоча гіпотеза.**

Підготовку вчителів англійської мови в Україні здійснюють 38 вищих навчальних закладів IV рівня акредитації. Випускники отримують диплом філолога, вчителя/викладача англійської мови за трьома освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр, спеціаліст, магістр.

Стандарт для освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр було розроблено відповідною робочою групою і затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 01.12.2004 № 900 «Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти за напрямом підготовки 0101 Педагогічна освіта». Після затвердження нового переліку напрямів підготовки у 2007 р. було внесено зміни у галузі знань, а також відповідні корективи до стандарту.

Стандарти для освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст і магістерського рівня вищої освіти наразі відсутні.

Враховуючи сучасні потреби суспільства у володінні іноземними мовами на якісно новому рівні існує нагальна потреба оновлення змісту методичної підготовки майбутнього вчителя, що передбачає насамперед

розроблення нових стандартів для всіх рівнів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційних рівнів).

Вибірковий аналіз навчальних планів та програм навчальних дисциплін методичного спрямування на предмет виявлення співвідношення мовної, психолого-педагогічної, лінгвістичної та методичної складових підготовки вчителя англійської мови показав, що за відсутності сучасної типової програми з методики викладання іноземних мов, затвердженої на державному рівні, вищі навчальні заклади використовують застарілі типові програми, адаптуючи їх, або складають власні.

Національна політика мовної освіти зазнала значних позитивних змін, але професійно орієнтованим курсам та методиці навчання іноземних мов приділяється незначна увага.

Підготовка майбутнього вчителя англійської мови відбувається наразі за чотирма складовими: мовною, лінгвістичною, психолого-педагогічною та методичною. Результати аналізу навчальних планів виявили суттєві відмінності у кількісному і якісному наповненні цих складових.

Незважаючи на те, що в усіх планах наявні мовна, лінгвістична, психолого-педагогічна та методична складові, їх співвідношення та номенклатура навчальних дисциплін варіюються значною мірою. При цьому спільним є те, що методична складова має найменшу частку – у середньому 3% (бакалаврський рівень вищої освіти), 4,2% (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста), 4,9% (магістерський рівень вищої освіти) – від загального обсягу навчальних годин, що не є достатнім для формування методичної компетентності майбутнього вчителя.

Спільним також є те, що в жодному навчальному плані не існує інтегрованих курсів з практики мови або теоретичних дисциплін, які б передбачали включення до них методичного компонента.

Дані аналізу також свідчать про відсутність в Україні єдиного підходу до складання навчальних планів та розуміння місця кожної складової у підготовці вчителя англійської мови.

Окремою складовою підготовки майбутнього вчителя іноземних мов є педагогічна практика. Порівняльний аналіз видів і тривалості практики окремих вищих навчальних закладів України свідчить, в основному, про схожість підходів до організації цього виду діяльності. Проте, існують розбіжності в змісті, структурі, організації, тривалості та оцінюванні педагогічної практики.

Допроєктне базове дослідження свідчить про необхідність оновлення та зміцнення методичної складової підготовки майбутнього вчителя англійської мови відповідно до вимог сьогодення. Методична складова потребує значного збільшення кількості аудиторних годин, відведених у навчальному плані на дисципліну «Методика викладання іноземних мов», особливо для практичних і лабораторних занять. Це може створити можливість для вивчення методики наскрізно, тобто протягом усього терміну навчання у вищому навчальному закладі.

Є нагальна потреба переглянути тематичні модулі і привести їх у відповідність до викликів часу, звертаючи особливу увагу на реформу мовної

освіти в Україні. Потребують також осучаснення та урізноманітнення форми і методи підготовки майбутнього вчителя англійської мови.

Відсутні єдині підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методика викладання іноземних мов». Об'єктом контролю в основному є теоретичні знання з дисципліни, а не професійно-орієнтовані методичні уміння.

Зважаючи на викладене, робоча гіпотеза полягає у тому, що ефективно розв'язання цих проблем можливе за умови запровадження нової моделі методичної підготовки майбутніх учителів англійської мови за інноваційною типовою програмою, за якою передбачається:

викладання навчальної дисципліни у 3-8 семестрах у загальній кількості 660 годин (22 кредити ЄКТС), з них 396 годин аудиторної роботи та 264 години самостійної роботи;

здійснення наскрізної практичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови (навчальна та виробнича педагогічні практики) протягом 3-8 семестрів у загальній кількості 510 годин/17 кредитів;

обов'язкове виконання курсової роботи з методики навчання англійської мови у 8 семестрі.

Забезпечення об'єктивності встановлення фактичної відповідності рівня освітньої (кваліфікаційної) підготовки випускників-учителів англійської мови вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики буде ефективним за умови запровадження системи сертифікації та атестації професійно-педагогічної компетентності випускників педагогічних спеціальностей як складової державної атестації. Документами, що підтверджують право на проведення мовної педагогічної діяльності є диплом про вищу освіту та сертифікат.

#### **Завдання експерименту**

Для досягнення мети експерименту та перевірки робочої гіпотези ставляться такі завдання:

1. Здійснити експериментальну перевірку та апробацію моделі методичної підготовки педагогічних працівників за інноваційною типовою програмою за бакалаврським рівнем вищої освіти у педагогічних та класичних університетах та за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста (спеціальності 5.01010201 «Початкова освіта» (зі спеціалізацією англійська мова), що є учасниками спільного проекту Міністерства освіти і науки України та Британської Ради в Україні «Шкільний учитель нового покоління».

2. Розробити новий зміст методичної та практичної підготовки педагогічних кадрів як складової галузевого стандарту вищої педагогічної освіти освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра.

3. Розробити та експериментально перевірити систему сертифікації та атестації професійно-методичної компетентності випускників вищих навчальних закладів, які навчалися за мовними педагогічними спеціальностями.

4. Підготувати, експериментально перевірити та впровадити у навчальний процес навчально-методичні матеріали із методики навчання та виховання для студентів, які здобувають мовну педагогічну освіту.

5. Створити навчально-методичний інтернет-ресурс, наповнений матеріалами з методичної та практичної підготовки майбутніх учителів англійської мови.

**Етапи проведення експерименту:**

Перший етап – (2015/2016 навчальний рік) передбачає визначення змісту та організаційно-методичних форм реалізації моделі методичної підготовки майбутніх учителів англійської мови у різних типах вищих навчальних закладів за інноваційними технологіями.

Другий етап – (2016/2017 – 2018/2019 навчальні роки) передбачає реалізацію моделі методичної підготовки майбутніх учителів англійської мови у вищих навчальних закладах за інноваційною типовою програмою.

**Очікувані результати:**

- удосконалення методичної підготовки педагогічних працівників;
- запровадження системи стандартів вищої педагогічної освіти з урахуванням особливостей методичної підготовки майбутніх учителів англійської мови у педагогічних і класичних університетах;
- забезпечення мобільності студентів вищих педагогічних навчальних закладів в освітньому просторі України та учителів англійської мови на ринку освітніх послуг;
- створення гнучкої, науково-обґрунтованої системи атестації (сертифікації) методичної компетентності майбутніх учителів англійської мови.